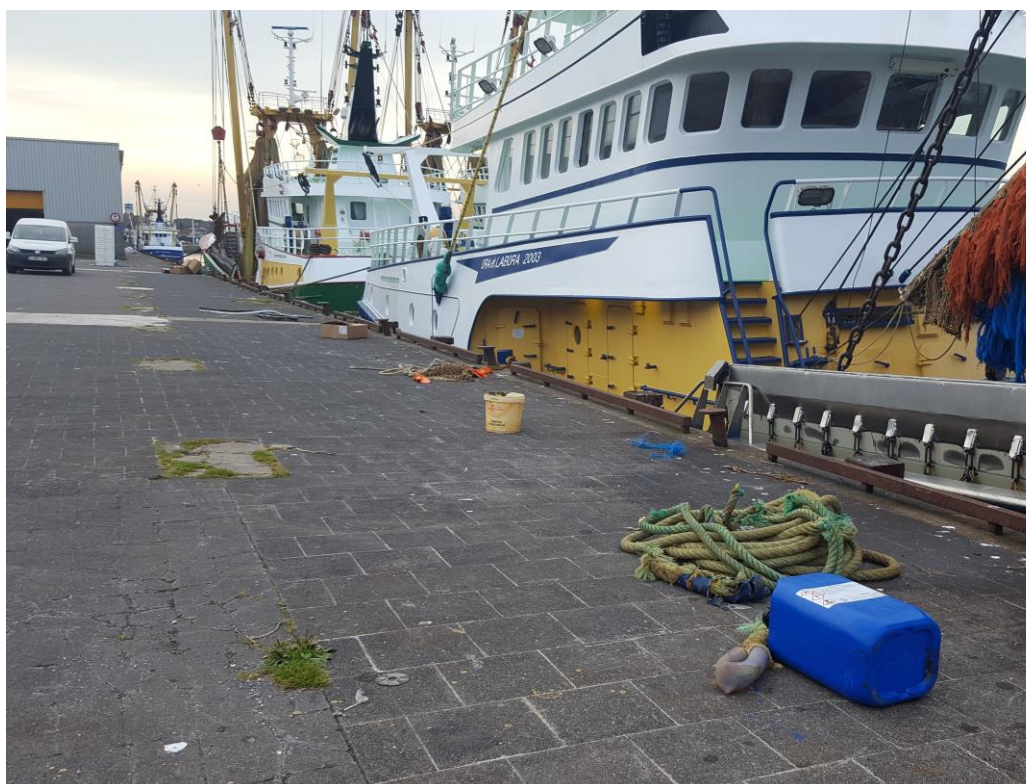

Eindrapport

Maart 2017

Inventarisatie afvalbeheer in kleine Nederlandse Zeehavens

Anne Kruft (Wing) en Wouter Jan Strietman (Wageningen Economic Research)

Dit rapport is mede tot stand gekomen door
een financiële bijdrage vanuit het EFMZV.

Inhoud

Summary	1
Samenvatting	3
1. Inleiding	5
2. Voorzieningen en beheer van afvalstromen	7
3. (Visserij) Haven Afval Plannen: nut en noodzaak	10
4. Verrekening kosten afvalbeheer	13
5. Conclusies en aanbevelingen	16
Bijlage 1: Factsheet Groningen Seaports	19
Bijlage 2: Haven Lauwersoog	21
Bijlage 3: Harlingen Haven	23
Bijlage 4: Haven Den Oever	25
Bijlage 5: Port of Den Helder	27
Bijlage 6: Haven IJmuiden	29
Bijlage 7: Haven van Scheveningen	31
Bijlage 8: Haven van Stellendam	34
Bijlage 9: Haven van Vlissingen	36
Bijlage 10: Haven van Breskens	38

Summary

This study assesses port reception facilities and waste management practices in Dutch fishing ports. Based on this assessment, recommendations are identified to improve the current situation and reduce incentives to discharge fisheries related waste at sea. The ports assessed in this study are Groningen Seaports (Delfzijl and Eemshaven), the ports of Lauwersoog, Harlingen, Den Oever, Den Helder, IJmuiden, Scheveningen, Stellendam, Vlissingen and Breskens.

Main results

In The Netherlands, fisheries vessels operate in relation to and receive services from different fishing ports and waste management services. Just as the vessels differ, so do the ports and the way that the collection and processing of fisheries related waste is managed. In this study, we assess these differences by focusing on three topics: the management of all types of fisheries waste, Port Waste Disposal Plans and the way in which the costs of waste disposal and processing are levied to fishermen. The main results for each topic are presented below:

Management of fisheries waste:

- The way in which shipping waste is being collected (i.e. the location and proximity of waste containers or tubs in relation to the position of the docked fishing vessels, the regularity of emptying the containers by the waste management service, etc.) differs from port to port;
- The way in which SFAV-related waste (Annex I and Annex V - chemical waste) is treated differs from port to port (i.e. use of plastic bags, costs for members and non-members)
- The extent to which waste separation is present differs from port to port;
- Not in all ports a facility or service to deliver old (pieces) of netting and dollyrope is present;
- The extent to which containers are (illegally) used by the inhabitants of nearby towns differs.

The presence of Port Waste Disposal Plans:

- In not all the cases it is known to the port authorities that there is a legally obligation to publish a Port Waste Disposal Plans, to update these plans on a regular basis and to actively involve fishermen and other stakeholders in this process;
- The above mentioned obligation does not seem to be enforced by the relevant authorities.

The method of levying of the waste management costs to fishermen:

- The method differs from port to port: in some fishing ports, waste handling costs are incorporated in a fixed percentage that is levied on the revenue generated at the fish auction (this percentage also includes other port services and costs). In other ports, waste handling costs are fixed amounts and mentioned separately on the port services bill.
- No matter which system is used to levy these costs, the overall costs to fishermen in each fishing port seem to be comparable.
- But since each system is different, it is not always clear to fishermen what the exact handling costs are for each fishing port; in effect this might create a false sense of the true costs of waste disposal

Recommendations

Efficient waste management should be based on two pillars: 1) the delivery to shore of all types of fisheries related waste and 2) to provide a user-friendly process in fishing ports to transfer it to the port's waste disposal system. In the Netherlands, in many cases, waste management both on-board fishing vessels and in fishing ports is already on a high level, but there is always room for improvement. In this study, we collected ideas on improvement from fishermen and people affiliated with waste management in fishing ports. Based on this information we identified the following recommendations to improve the current situation:

- The main recommendation is to make the type of service and the costs in all fishing ports to fishermen as transparent and clear as possible and communicate this clearly (possibly nationally); this, in turn, will create a level playing field to all those involved. The Port Waste Disposal Plans can be used for this purpose, along with other means of (national) communication;
- Not all ports offer the same kind of services or facilities to collect (pieces of) netting or dollyrope. This creates a situation where it is not clear for fishermen what is expected and possibly frustration with port authorities when the port rules are not adhered to. The recommendation for all fishing port authorities and fishermen is to determine a desirable situation and to explore whether agreements can be made for the handling of this kind of waste;
- Household waste is treated differently from port to port (both in terms of handling and costs) and onboard fishing vessels and could be a topic to explore further collaboration and cooperation between fishermen and fishing port authorities, quite possibly with a role for SFAV;
- The role of fishing vessel operators is to deliver all types of fisheries related waste to a port reception facility. It is recommended that all vessels have convenient garbage storage spaces in place, especially for household waste (not all vessels are equipped with such storage spaces or these spaces are not used); Next to this, an awareness campaign aimed at the crews of fishing vessels to keep all waste on-board is recommended;
- The role of the fishing ports is to provide a simple process to transfer all types of waste to its disposal system. It is recommended for port authorities to learn from other fishing ports and incorporate best-practices into their service to fishermen; this might, in turn, result in a higher uniformity in the way that waste management is handled in each fishing port;
- It is recommended that each fishing port authority looks further into the possibilities of waste separation (SFAV, household waste, (pieces of) netting, dollyrope, fishing for litter, etc.) and possibly recycling in their respective ports; and to implement best-practices from other ports;
- Knowledge exchange and sharing of experience in fisheries waste management between ports is highly recommended, especially in the fishing ports south of Den Helder; to facilitate such a process in the near future, it is recommended to ensure efficient coordination between all stakeholders involved.

Samenvatting

In dit rapport staan de resultaten van de inventarisatie die we hebben uitgevoerd naar de manier waarop het afvalmanagement in de Nederlandse visserijhavens georganiseerd is. De nadruk van dit onderzoek ligt op de aanwezige voorzieningen in de havens. Het resultaat van de inventarisatie is een aantal aanbevelingen aan de hand waarvan het visserijafval nog beter ingezameld kan worden. De achterliggende gedachte is dat hoe makkelijker het is voor vissers om hun afval in de havens in te leveren hoe meer ze aan wal brengen en dus niet overboord gooien. De informatie en aanbevelingen in dit rapport zijn gebaseerd op een literatuurstudie en gesprekken met betrokkenen bij het afvalbeheer in de volgende visserijhavens: Groningen Seaports (Delfzijl en Eemshaven), de havens van Lauwersoog, Harlingen, Den Oever, Den Helder, IJmuiden, Scheveningen, Stellendam, Vlissingen en Breskens.

Belangrijkste resultaten

In Nederland landen visserijschepen hun vis en daarmee ook hun afval aan in verschillende havens. De manier waarop deze havens het afvalbeheer georganiseerd hebben verschilt van haven tot haven. In deze studie hebben we per haven geïnventariseerd hoe dit georganiseerd is voor wat betreft drie hoofdonderwerpen: het beheer van de verschillende soorten afval, Haven Afval Plannen (HAP's) & Visserij Haven Afvalplannen (VisHAP's) en de manier waarop de kosten van het afvalbeheer verrekend worden. De belangrijkste resultaten staan hieronder:

Het beheer van de verschillende soorten visserijafval:

- De manier waarop het huishoudelijk afval verzameld wordt (komt men bijvoorbeeld met een heftruck naar het schip toe of niet; wat is de nabijheid van containers ten opzichte van het afgemeerde schip en met welke regelmaat wordt het afval afgevoerd wordt, door wie, etc) verschilt per haven;.
- De manier waarop met SFAV afval (Annex I en Annex V KGA) wordt omgegaan verschilt van haven tot haven; hierbij valt voornamelijk op de manier waarop de SFAV zakken worden uitgegeven en hoe er in de tarifiering wordt omgegaan met het wel of niet lid zijn van de SFAV.
- Per haven verschilt de mogelijkheid om afval gescheiden in te leveren
- Niet in alle havens zijn er faciliteiten om oude (stukken) net en/of pluig in te leveren
- De mate waarin sprake is van afvaltoerisme (de aantrekkende werking van containers op omringende bewoners om hun afval (illegaal) te dumpen)

De aanwezigheid van HAP's of VisHAP's:

- In niet alle gevallen is het bij de havenautoriteiten bekend dat het hebben van een geactualiseerde HAP of VisHAP verplicht is en dat hierbij vissers en andere stakeholders actief betrokken dienen te worden;
- Het lijkt erop, dat er niet actief gehandhaafd wordt op het wel of niet hebben van een (geactualiseerde) (Vis)HAP.

De manier waarop de kosten aan vissers verrekend worden:

- De manier van verrekening verschilt van haven tot haven. In sommige gevallen worden de afvalbeheer kosten verrekend via de besomming; hierbij zijn de kosten een deel van het percentage dat via de besomming bij de visafslag verrekend wordt, waarin ook andere type havengelden zitten. In andere gevallen zijn de kosten vaste bedragen en worden deze expliciet in de factuur van het havengeld gemeld.
- Welk systeem ook gehanteerd wordt, de kosten zijn voor elke haven redelijk vergelijkbaar.

- Maar omdat de gehanteerde verrekensystemen per haven verschillen kan er bij de vissers een vertekend beeld ontstaan van de werkelijke kosten per haven.

Aanbevelingen

Optimaal afvalbeheer in de visserij is een optelsom van twee, elkaar versterkende, bouwstenen: 1) al het op zee geproduceerde afval wordt voor zover mogelijk in de havens ingeleverd en 2) dit afval wordt met zoveel mogelijk gebruikersgemak verzameld en verwerkt op een voor iedereen duidelijke en voor zover mogelijk zelfde wijze. In Nederland is het afvalbeheer op veel plaatsen wat dat betreft al goed geregeld, zowel aan boord als in de havens, maar er zijn altijd verbeterpunten. In deze studie zijn die verbeterpunten samen met de betrokkenen geïnventariseerd en zijn er aanbevelingen opgesteld. Deze aanbevelingen zijn als volgt:

- De belangrijkste aanbeveling is om het afvalbeheer en de kosten daarvan zo transparant mogelijk te maken en hierover (landelijk) te communiceren. Hiermee wordt inzichtelijk wat de (werkelijke) kosten zijn per haven. Hiervoor kan een document als de (Vis-)HAP als basis dienen, maar ook andere (nationale) communicatiemiddelen;
- Het opstellen van de verplichte (Vis-)HAP is een middel zijn om alle stakeholders regelmatig en actief te betrekken bij het afvalbeheer in de haven: wat gaat goed en wat kan verbeterd worden? Daarmee wordt de (Vis-)HAP niet een administratief 'moetje' maar een middel om alle betrokkenen actief te betrekken bij het afvalbeheer in de visserijhavens;
- Met huishoudelijk afval wordt anders omgegaan van haven tot haven (de manier waarop dit verzameld wordt en het verrekenen van de kosten hiervoor) en aan boord van vissersvaartuigen (met name de opslag hiervan en de faciliteiten hiervoor). Dit type afval en de omgang hiermee zou een onderwerp kunnen zijn voor verdere samenwerking tussen vissers, havenbeheerders en afvalinzamelaars, mogelijk met een rol voor de SFAV;
- Niet in alle havens zijn dezelfde regels of faciliteiten met betrekking tot bedrijfsafval (netten, pluis). Dit schept onduidelijkheid bij vissers en frustratie bij havenbeheerders. De aanbeveling is om voor dit type afval te bepalen wat een wenselijke situatie is en daarover gezamenlijke afspraken te maken. Op deze manier ontstaat duidelijkheid voor alle betrokkenen;
- De rol van de visserij bemanningen is om alle typen afval aan boord te houden, mee te nemen en in te leveren bij de haven. Er zijn echter niet altijd adequate faciliteiten aan boord om al het afval goed op te (kunnen) slaan, dit geldt met name voor het huishoudelijk afval. De aanbeveling is om waar nodig en mogelijk de faciliteiten aan boord om afval op te slaan te verbeteren, met name het huishoudelijk afval, zodat al het afval dat op zee geproduceerd wordt goed opgeslagen kan worden totdat dit in de haven afgeleverd wordt. Tevens kan een bewustwordingscampagne gericht op de bemanningsleden helpen om zoveel mogelijk afval aan boord te houden;
- De rol van de havenbeheerders is om het afval zo adequaat mogelijk in te zamelen en af te voeren. Gebruikersgemak voor vissers dient daarbij voorop te staan. De aanbeveling is om wat dat betreft best-practices uit te wisselen, van elkaar te leren en waar mogelijk deze toe te passen. Door best-practices toe te passen en uniforme afspraken te maken over afval afhandeling ontstaat duidelijkheid voor de gebruikers en voor de havens een level playing field;
- Afvalscheiding en recycling zijn principes die in meerdere visserijhavens nog meer toegepast zouden kunnen worden. Het verdient aanbeveling op dit gebied best-practices met elkaar uit te wisselen en waar nodig of wenselijk hier uniforme afspraken over te maken;
- Kennisuitwisseling en het delen van ervaringen om daarmee waar mogelijk het afvalbeheer te verbeteren is iets dat in zijn algemeenheid meer toegepast zou kunnen worden, met name bij de havens ten zuiden van Den Helder; om een dergelijk proces te faciliteren is de aanbeveling om dit proces ook in de nabije toekomst te coördineren.

1. Inleiding

Binnen de 'Green Deal Visserij voor een Schone Zee' zetten betrokken partners stappen om hun ambitie rondom afval in kleine zeehavens te realiseren. Het Ministerie van I&M heeft aan Wing gevraagd om samen met deze partners te inventariseren hoe het afvalbeheer in deze havens georganiseerd is en waar verbeterpunten liggen.

Kader

De gezamenlijke ambitie van de partners die de Green Deal Visserij voor een Schone Zee ondertekend hebben is dat al het visserijafval aan wal gebracht wordt, efficiënt ingezameld en nuttig verwerkt wordt. Er is behoefte om deze gemeenschappelijke ambitie te vertalen naar individuele acties en de lopende acties op elkaar te laten aansluiten. Onderdeel daarvan is het uitwisselen van kennis (best practices), het identificeren van belemmeringen en het opstellen van verbeteringen.

Deze opdracht valt binnen de kaders van het Europees Fonds voor Mariene Zaken en Visserij (EFMZV), onderdeel 'Geïntegreerd Maritiem Beleid' (GMB) en descriptor 10 van de Kaderrichtlijn Mariene Strategie (KRM). De KRM beschrijft de gewenste kwaliteit van de Noordzee en welke stappen gezet moeten worden om deze te bereiken. Deze studie geeft nadere invulling aan het onderdeel afval op zee.

De focus van deze inventarisatie ligt op de aanpak in de havens. De reden hiervoor is de veronderstelling dat hoe beter het is geregeld in de havens, hoe meer afval de vissers aan wal brengen en dus niet overboord gooien. En niet omdat verwacht wordt dat de havens hun wettelijke verplichtingen onvoldoende nakomen. Het verkennen van andere prikkels om het gedrag van vissers die afval overboord gooien te veranderen valt buiten de scope van dit onderzoek.

Aanpak van de inventarisatie

De aanpak van deze inventarisatie is opgezet in nauwe samenspraak met de betrokken stakeholders (vissers, havenbeheerders, afvalinzamelaars en overheden). Hierbij zijn door Anne Krufft (Wing) en Wouter Jan Strietman (Wageningen Economic Research) gesprekken gevoerd met betrokkenen en is een literatuurstudie uitgevoerd.

Bij deze inventarisatie zijn 10 visserijhavens betrokken: Groningen Seaports (Delfzijl en Eemshaven), Lauwersoog, Harlingen, Den Oever, Den Helder, IJmuiden, Scheveningen, Stellendam, Vlissingen en Breskens.

Als basis voor de inventarisatie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Het onderzoeksvoorstel is gepresenteerd en bediscussieerd tijdens een overleg met de partners van de Green Deal op 7 juni 2016.
- Er is overleg geweest op 7 juli 2016 met partners uit de Green Deal die betrokken zijn bij de uitvoering van projecten die onder de Green Deal worden uitgevoerd: Prosea, Main, Bek & Verburg, KIMO, de havens van Den Helder en Harlingen.
- Er is deelgenomen aan twee afstemmingsoverleggen met de uitvoerenden van de projecten "Spoorboekje van de Noordelijke havens", de best-practice workshop van ProSea, het afvalinzamelproject van Bek en Verburg, Rijkswaterstaat Zee & Delta en het Ministerie van Infrastructuur & Milieu op 30 augustus en 25 oktober 2016.

- De inventarisatie van het afvalbeheer in de Noordelijke havens is uitgevoerd met behulp van de partners uit het project “Spoorboekje van de Noordelijke Havens”.
- Er zijn gesprekken gevoerd en bezoeken gebracht aan (betrokkenen in) de havens van Scheveningen, IJmuiden, Vlissingen en Breskens (havenmeesters en/of betrokkenen bij het ophalen van het afval). De haven van Stellendam is telefonisch benaderd.
- Aanvullend hierop is geïnterviewd welke (Visserij) Haven Afval Plannen aanwezig zijn en wat de statussen daarvan zijn.
- Voor de ervaringen en ideeën van vissers over de aanwezige faciliteiten in de visserijhavens is gebruik gemaakt van het rapport “Netjes Opruimen”(2015). Daarin staan bevindingen van gesprekken met vissers en afslagpersoneel van de havens van Harlingen, Lauwersoog, Scheveningen, Den Helder en IJmuiden.
- Ook is het afstudeeronderzoek van B. Brongers (2016) geraadpleegd, waarin de resultaten staan van interviews die zijn uitgevoerd met vissers in de noordelijke havens.
- Tot slot hebben nog aanvullende gesprekken plaatsgevonden met Bek en Verburg, de SFAV, de IL&T en het ministerie van I&M.
- De resultaten van deze inventarisatie zijn gepresenteerd, bediscussieerd en aangevuld tijdens twee bijeenkomsten met betrokken havens, visserijorganisaties, beleidsverantwoordelijken en afvalverwerkers (noordelijke havens: 21 september te Leeuwarden en niet-noordelijke havens 28 november te Stellendam).

Afvalbeheer in beeld gebracht

De manier waarop het afvalbeheer per havens georganiseerd staat beschreven in factsheets. Deze zijn als bijlage aan dit rapport toegevoegd. Hierin staat per haven wat de aanwezige faciliteiten zijn voor elk van de afvalstromen en wie verantwoordelijk is voor de inzameling en de verwerking. Verder staat hierin opgenomen:

- De organisatievorm/structuur van de haven
- Het aantal aanlandingen per scheepstype
- De kosten van afvalverwerking voor de gebruikers en manier van verrekening
- In hoeverre het beheer en de verrekening van de kosten is vastgelegd in een HAP, dan wel Vis-HAP
- De knelpunten in het afvalbeheer

Leeswijzer

Dit rapport beschrijft de belangrijkste bevindingen die uit de inventarisatie naar voren komen. De onderwerpen die hierin besproken worden zijn de voorzieningen en het beheer van afvalstromen in de verschillende havens, de (visserij-) Afval Plannen en de verrekening van kosten voor het afvalbeheer. Het rapport eindigt met een hoofdstuk met aanbevelingen.

2. Voorzieningen en beheer van afvalstromen

In dit hoofdstuk beschrijven we de algemene bevindingen over de voorzieningen en beheer van afvalstromen in de verschillende visserijhavens. De bevindingen per haven staan vermeld in de factsheets, die als bijlage aan dit rapport zijn toegevoegd.

Verschillen in het afvalbeheer

Vanaf de vissersschepen worden vijf stromen afval aan de wal gebracht, te weten:

- Oliehoudend scheepsafval (MARPOL Annex 1)
- Klein Gevaarlijk afval (MARPOL Annex V)
- Huisvuil (MARPOL Annex V)
- Bedrijfsafval (bv. oud netwerk en pluis)
- Fishing for litter bigbags (opgevist afval)

Hieronder staan per type afval de belangrijkste algemene bevindingen beschreven. In de als bijlage aan dit rapport toegevoegde factsheets staan per haven de aanwezige faciliteiten en het beheer van afval per haven beschreven.

Annex I en Annex V(KGA)

De inzameling en verwerking van het olie, het oliehoudend water en het klein gevaarlijk afval KGA is in veel havens gelijk. Het olie wordt met een bilgeboot opgehaald via het water of met een tankwagen over de weg. Het klein gevaarlijk afval (KGA) wordt ingeleverd in de SFAV zakken. Deze zakken kunnen of op de kade achtergelaten worden of in de afvalcontainer geplaatst worden waarna de verwerker het afval op het milieuterrein scheidt. In de praktijk blijkt dat niet in alle gevallen het scheepsnummer op de SFAV zakken gezet worden. Dit levert onduidelijkheid op bij de registratie. Alleen in de haven van Scheveningen wordt geen gebruik gemaakt van SFAV zakken.

Huisvuil en bedrijfsafval

Een groter verschil is waarneembaar in de manier waarop het huisvuil en het bedrijfsafval (pluis en netten) kunnen worden ingeleverd in de verschillende havens. In tabel 1 staat per haven wat de voorzieningen zijn voor het inleveren van het huishoudelijk afval en bedrijfsafval.

Een eerste verschil is het aantal containers en de plaatsing van deze containers ten opzichte van het schip. Zo is in sommige havens voor elk schip een afvalcontainer aanwezig (bv. Scheveningen) en in anderen havens zijn maar enkele containers op de loskade aanwezig (bv. IJmuiden en Groningen Seaports). Dit heeft vaak ook te maken met de beschikbare ruimte op de kade. Om het gebruiksgemak zo groot mogelijk te maken en daarmee afvalinzameling te stimuleren werkt het goed als de haven voldoende afvalcontainers op redelijk korte afstand van de aankomende schepen plaatsen.

Een aantal havens geven aan last te hebben van 'afvaltoerisme' uit de omgeving. De oplossing van de havens is om de containers binnen te plaatsen wanneer de drukte op vrijdag voorbij is. Hierdoor ontstaat soms wel het probleem dat vuilniszakken, fishing for litter zakken en zwerfvuil in het weekend blijven liggen en pas op maandag opgehaald worden.

Een enkele haven heeft afgesloten ondergrondse containers waarmee dit probleem voorkomen wordt. Verder is nog een aandachtspunt dat er ondanks de aanwezigheid van containers of de aanwezigheid van een ophaaldienst zwerfvuil op kades blijft liggen.

Verder verschilt het per haven of er aparte containers per afvalstroom aangeboden worden. In sommige havens, zoals in Stellendam, kunnen de vissers het net- en pluismateriaal in de algemene afvalcontainers kwijt. Het netmateriaal en pluus dat niet gescheiden wordt, wordt door de verwerker met het overige afval verbrand of gestort. In andere havens, zoals in Harlingen, zijn aparte inleverpunten. Dit is dan bijvoorbeeld een container van Healthy Seas of van Bek en Verburg. En soms kan dit type afval ingeleverd worden bij de coöperaties. Apart gehouden netten worden door partijen als Healthy Seas en Bek en Verburg verwerkt en gerecycled. Een knelpunt dat hierbij genoemd wordt is de organisatie van het vervoer van (zwaar) netmateriaal naar de visafslag en de container van Healthy Seas. Hiervoor zijn in sommige gevallen geen voorzieningen getroffen.

In de havens van Oudeschild, Harlingen en Stellendam kan pluus apart ingeleverd worden. Hiervoor zijn speciale rode vuilniszakken ontwikkeld, waarin vissers aan boord het pluus kunnen opslaan. Bij voldoende aanbod van pluus wordt het mogelijk om dit materiaal rendabel te recyclen. Bek en Verburg werkt in dit kader met de betrokken havens samen.

Tabel 1: Voorzieningen voor huisvuil, netten en pluus:

Haven	Voorzieningen voor huisvuil	Voorzieningen voor netten	Voorzieningen voor pluus
Groningen Seaports (Eemshaven en Delfszijl)	Containers bij verschillende steigers en op kades	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen
Lauwersoog	Vrnl. ondergrondse containers met sleutel	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen
Harlingen	Containers op beton steigers en houten steigers.	Container Healthy Seas	Kan in container visafslag (geen aparte)
Den Oever	Afgesloten containers	Container Healthy Seas bij CIV	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen
Den Helder	Tubs op kade	Inleveren bij CIV Den Helder	Kan worden ingeleverd bij Main
IJmuiden	Tubs op kade visafslag (weinig plek)	Inleveren bij havendienst (bellen)	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen
Scheveningen	Per schip één container op de visafslagkade.	Kan in containers. Niet apart.	Kan in containers. Niet apart

Stellendam	Containers op de kade (door de weeks binnen)	Kan in containers. Niet apart.	Kan in vuilcontainer. Niet apart.
Vlissingen	Containers op de kade	Kan op kade gelegd worden.	Geen voorzieningen, visser dient zelf afvoer te regelen.
Breskens	Container op kade	Geen, belandt in big bags	Geen, belandt in container of in big bags.

Een nieuwe ontwikkeling is dat dat de vissers in Harlingen en Stellendam nu ook voor huisvuil 'little big bags' uitgereikt krijgen. Hiermee kunnen ze het afval beter aan boord verzamelen. Na aankomst in de havens kunnen ze deze in een container van Bek en Verburg inleveren. Het plan is om dit initiatief nog dit jaar uit te rollen naar andere havens. KIMO is trekker van dit initiatief.

Tot slot zijn er ook havens die geen speciale voorzieningen (containers e.d.) hebben voor het inleveren van netten en pluiz. Daar is de regel dat vissers zelf afspraken maken met bedrijven om dit materiaal op te halen en te verwerken. Dit leidt er soms toe dat netmateriaal op de kade wordt achtergelaten en de havens zelf alsnog een vuilophaler in dienen te schakelen om dit materiaal op te halen en te verwerken.

Fishing for Litter

In het Fishing for Litter project worden vissers gestimuleerd om opgevist afval in een big bag te verzamelen en in te leveren in de haven. Het afval wordt daar door Bek en Verburg verzameld en opgehaald, waarna het in Rotterdam gesorteerd en geregistreerd wordt. Zoveel mogelijk van het afval uit de bigbags wordt vervolgens gerecycled. Uit de praktijk blijkt dat vissers soms het bedrijfsafval of huishoudelijk afval ook in de fishing for litter zakken doen. Alhoewel ze daar niet voor bedoeld zijn.

In de zuidelijkere havens zijn niet veel vissers aangesloten bij Fishing for Litter. Als belangrijkste redenen hiervoor worden genoemd het gebrek aan betrokkenheid en enthousiasme. KIMO zal in dit kader stappen zetten om met de betrokken vissers in gesprek te komen.

3. (Visserij) Haven Afval Plannen: nut en noodzaak

Het afvalbeleid en beheer van een haven moet wettelijk gezien vastgelegd worden in een Haven Afval Plan (HAP). Voor visserijhavens kan ook een versimpelde VisHAP opgesteld worden. In dit hoofdstuk beschrijven we de resultaten van de inventarisatie naar de aanwezigheid, invulling, actualiteit en ervaringen m.b.t. deze plannen.

De (vis-)HAP als wettelijke verplichting

In het besluit Havenontvangstvoorzieningen onder de Wet voorkoming verontreiniging door Schepen, staat vermeld dat een haven het gevoerde afvalbeheer dient te beschrijven in een Haven Afval Plan (HAP). Deze moet in elk geval eens in de drie jaar herzien worden. Alle Nederlandse visserijhavens zijn daartoe verplicht. De havenbeheerder (RWS, gemeente of havenbedrijf) is verantwoordelijk voor het opstellen van een Vis-HAP.

Voor veel visserijhavens geldt dat ze een specifieke Vis-HAP opgesteld hebben. Een Vis-HAP is in feite een vereenvoudigde HAP. De visserij heeft immers niet te maken met al het beleid en regelgeving waar de scheepvaart mee te maken heeft, daarom staan deze zaken niet in een Vis-HAP. Een Vis-HAP kan zowel aanvullend op een HAP worden opgesteld (in het visserijdeel wordt dan verwezen naar de VisHAP) of in plaats van een HAP (als de haven enkel op visserij is gericht).

Dat sommige havens die verplicht een HAP dienen te hebben ook in aanvulling daarop een Vis-HAP hebben, is geen wettelijke verplichting maar een keuze van de betreffende haven zelf. Vaak heeft dit ermee te maken dat zij het overzichtelijker vinden voor hun klanten om twee kortere plannen dan één dik plan tot hun beschikking te hebben, zodat er een duidelijk onderscheid is tussen de doelgroepen (visserij en niet-visserij).

Tijdens de inventarisatie is onderzocht in hoeverre de (Vis-)HAP's van alle visserijhavens online te vinden zijn of niet, of anderszins opvraagbaar via de havenmeester of IL&T. Een actueel en centraal overzicht van alle (Vis-)HAP's blijkt niet aanwezig via een (overheids)website en/of opvraagbaar via het ILT. In de meeste gevallen bleken de (Vis-)HAP's online te vinden via de sites van de betreffende havens. In sommige gevallen was de (Vis-)HAP opvraagbaar via de havenmeester. In sommige andere gevallen bleek een (Vis-)HAP niet aanwezig en derhalve ook niet opvraagbaar.

Uit de inventarisatie bleek dat niet alle visserijhavens een Vis-HAP of een HAP hebben. En dat er ook een aantal havens zijn die wel een Vis-HAP hebben maar dat deze verouderd is of geen datum erop heeft staan. Gezien deze wettelijke verplichting om een actueel Haven Afval Plan te hebben kan de Inspectie (ILT) een haven die geen actueel plan heeft hierop aanspreken. Bovendien kan met gebruikmaking van de instrumenten uit de Gemeentewet de verplichting worden afgedwongen. In tabel 2 staat een overzicht welke havens een HAP danwel Vis-HAP (dienen te) hebben en in welk jaar deze voor het laatst geactualiseerd zijn.

(Vis-)HAP als middel voor samenwerking

Het opstellen van een actuele (Vis-)HAP is dus een verplichte activiteit die valt onder de verantwoordelijkheid van de havenbeheerder. In de door de SFAV aangeleverde tekst voor het algemene deel voor de VisHap staat dat er een jaarlijks overleg plaatsvindt met havenbeheerder, gebruikers en de SFAV, op initiatief van de SFAV. Uit onze inventarisatie blijkt dat deze momenteel helemaal niet plaatsvindt. Op initiatief van de havenbedrijven vindt in sommige havens wel overleg plaats. Deze havens gebruiken het opstellen/actualiseren van de (Vis)HAP als een middel

om gebruikers van de haven actief te betrekken in het denken over het effectief organiseren van het afvalbeheer. Het opnieuw vaststellen van het plan (iedere drie jaar) is dan telkens aanleiding om partijen te horen over hun behoeften. De meeste havens beamen dat het opstellen van een (Vis-)HAP een meerwaarde kan hebben voor de afstemming, communicatie en continuïteit van het beheer.

Tabel 2: overzicht aanwezigheid haven afval plannen

Haven	Aanwezigheid HAP	Aanwezigheid Vis-HAP	Beschikbaar via...
Groningen Seaports (Eemshaven en Delfszijl)	HAP, 2017	Vis-HAP, 2017	www.Groningen-seaports.com
Lauwersoog	-	Vis-HAP, jaartal onbekend	www.havenlauwersoog.nl
Harlingen	HAP, 2012	Vis-HAP, 2004	www.harlingen.nl
Den Oever	-	Vis-HAP, jaartal onbekend	Via havenbeheerder
Den Helder	HAP, 2016	VisHAP, 2016	www.portofdenhelder.eu
IJmuiden	HAP Noordzeekanaal gebied, 2015	Vis-HAP, datum onbekend (gegevens zijn verouderd).	Via havenbeheerder
Scheveningen	HAP, 2011	In HAP wordt verwezen naar Vis-HAP maar deze is niet bekend bij havenmeesters.	Via havenbeheerder
Stellendam	-	-	-
Vlissingen	HAP Zeeland Seaports, 2015	Wordt naar verwezen in HAP Zeeland Seaports maar bij havenmeester en visflag niet bekend. Wordt nu (2016) aan gewerkt.	-
Breskens	HAP, 2015	VisHAP, 2015	Via havenbeheerder

De Vis-HAP's en de rol van de SFAV

De Stichting Financiering Afvalstoffen Visserij (SFAV) is in 1994 opgericht om de afspraken tussen de visserijbranche en inzamelbedrijven over de inzameling en financiering van de afvalstromen uit Annex I (oliehoudende scheepsafval) en Annex V KGA (klein gevaarlijk afval) uit te voeren.

De SFAV is op grond van de Regeling havenontvangstvoorzieningen een "bij ministeriële regeling aangewezen rechtspersoon" voor de visserij. Dit wil zeggen dat lidmaatschap hiervan "het recht verleent scheepsafval [red. Annex I en Annex V KGA] af te geven aan een havenontvangstvoorziening, ongeacht het aantal malen dat het schip gedurende die periode zijn haven aandoet."

Vanuit deze rol heeft de SFAV vanaf het inwerking treden van de regeling HOV (in het jaar 2000) ook een coördinerende rol op zich genomen voor het opstellen van de Vis-HAPS.

- Hiervoor leveren zij havens een basis Vis-HAP aan met daarin al uitgewerkt een algemeen deel wat voor alle havens geldt (wet- en regelgeving en de structuur en regelingen m.b.t. het SFAV systeem).
- Het haven specifieke deel kan een haven vervolgens zelf invullen (regelingen en procedures van de afvalinzameling en verwerking voor de desbetreffende haven).

- De havenbeheerder is zelf verantwoordelijk om het plan vast te stellen en het ter goedkeuring aan te bieden aan de IL&T. Op de hele procedure rondom voorbereiding en vaststelling van de VisHAP is afdeling 3.4. van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing. (o.a. inspraak, ter inzage legging)
-

Deze bovenstaande procedure is nu niet eenduidig voor elke haven. Diverse havens lijken ook niet op de hoogte van hun verantwoordelijkheid in deze procedure, zij leunen hiervoor op de SFAV.

Verder vindt één keer per jaar vindt een havenoverleg plaats met ministerie, havens en de SFAV. Daarbij staan ook de Vis-HAP's op de agenda. Ministerie van I&M is trekker van dit overleg.

Controle en handhaving van de afvalplannen

Verantwoordelijke voor de controle en handhaving van het beleid is de IL&T. De beperkte aanwezigheid van geldige Vis-HAP's laat echter zien dat hier klaarblijkelijk niet op gehandhaafd wordt. De handhaving van de gemaakte afspraken over het afvalbeheer ligt momenteel enkel in de handen van de havenmeesters of medewerkers van de Visafslag.

4. Verrekening kosten afvalbeheer

De manier waarop de kosten voor het afvalbeheer wordt verrekend verschilt sterk per haven. In dit hoofdstuk zetten we de diverse vormen van verrekening van de kosten voor het inzamelen en verwerken van de verschillende afvalstromen naast elkaar.

Verschillende manieren van kosten en de manier van verrekenen

SFAV systematiek voor annex 1 en annex V KGA

De verrekening van het inzamelen en verwerken van Annex 1 en annex V KGA gebeurt in bijna alle havens hetzelfde. Hiervoor geldt het zogenaamde SFAV systeem: de SFAV-leden kunnen vloeibare oliehoudende afvalstoffen en KGA zonder directe betaling afgeven. In de bijlage staat een overzicht van de kosten voor lidmaatschap van de SFAV en hoeveel ze hierbinnen kunnen afgeven.

Om bij te houden hoeveel wordt ingeleverd zijn de vissersschepen verplicht om de administratie bij te houden van de afgifte van annex 1 en annex V KGA. Hiervoor worden zogenaamde S-formulieren ingevuld. In de haven van Scheveningen wordt het S-formulier ook gebruikt voor de registratie van overige afvalstromen (bijvoorbeeld huishoudelijk afval).

Er wordt op verschillende manieren omgegaan met vissers die geen lid zijn van SFAV (NB 80-90% is wel lid). In sommige Vis-HAPs staat vermeld dat de schepen die niet bij de SFAV aangesloten zijn "bij de eerste aanloop een bedrag betalen gelijk aan de kosten van het abonnement van het SFAV plus een heffing van 10%. Hierna is de visser lid van SFAV en is hij geen compensatie meer verschuldigd voor de afvoer van afval in annex 1 of annex V KGA, wanneer de schipper binnenloopt in een bij de SFAV aangesloten haven."

In andere gevallen staat er dat ze indirect belast worden. Ze betalen dan gewoon voor hun afgifte. Ze kunnen met het bewijs van betaling ook lid worden van SFAV en vervolgens niet meer hoeven te betalen.

Opvallend is dat in Scheveningen geen onderscheid wordt gemaakt tussen SFAV of niet-SFAV leden voor de inzameling van KGA. In beide gevallen betaalt de haven van Scheveningen de kosten voor verwerking.

Verrekening kosten voor de afvoer en het verwerken van huisvuil (annex V, huishoudelijk afval)

De havenbeheerder (gemeente, RWS en havenbedrijf) betaalt de rekening voor het inzamelen en verwerken van het huisvuil. De manier waarop de kosten worden doorgerekend aan de gebruikers verschilt per haven. Ook blijkt, dat bij de inzameling van KGA niet in alle havens onderscheid gemaakt wordt tussen SFAV of niet-SFAV leden. De hoogte van de heffing verschilt enigszins per haven. In tabel 3 staat een overzicht hoe dit in de verschillende havens is geregeld.

SFAV lidmaatschap en kosten voor huisvuil

Als lid van de SFAV kan een visser in alle havens zijn Annex I en Annex V KGA afgeven. De kosten worden door de afvalinzamelaars en –verwerkers direct aan de SFAV gefactureerd en door de SFAV betaald. Indien vissers geen SFAV lid zijn, dan kunnen er andere tarieven gehanteerd worden voor het ophalen van Annex I en V KGA. In specifieke visserijhavens geldt een VisHAP (Regeling havenontvangsvoorzieningen artikel 10, juncto bijlage van de Regeling) Voor havens waar zowel visserij als zeescheepvaart binnenkomt geldt naast de VisHAP een HAP. In dat geval valt de visserij welke niet is aangesloten bij de SFAV onder de regeling/tariefstelling vermeld in het HAP.

Tabel 3: Overzicht kosten en manier van verrekening van het inzamelen en verwerken van huisvuil

Haven	Kosten	Manier van verrekening
Groningen Seaports (Eemshaven en Delfszijl)	€ 7,50 per aanlanding	Heffing naast het havengeld
Lauwersoog	€ 9,- per week	Heffing op het havengeld
Harlingen	€ 5,- per aanlanding	Heffing op het havengeld
Den Oever	€ 0,-	
Den Helder	€ 7,50 per aanlanding	Heffing naast het havengeld
Ijmuiden	Onderdeel van het mijnrecht (de kosten voor afvalbeheer zijn onderdeel van de 3% van de besomming of 78 cent per GT)	Onderdeel van het haventarief. Via de visafslag of als er niets gelost wordt via de havendienst
Scheveningen	€ 30,- per week (waarvan € 25,- administratiekosten)	Verrekend in het havengeld en is inclusief KGA.
Stellendam	€ 30,- per aanlanding	Verrekend in het havengeld
Vlissingen	€ 92,50 (kleine kotter) of €254,10 (grote kotter) per maand	Wordt ingehouden van de besomming
Breskens	€ 0,-	RWS betaalt

Verrekenen van kosten voor afvoer van bedrijfsafval (netten en pluis)

Er zijn zeer uiteenlopende manieren waarop de kosten voor de afvoer van het bedrijfsafval (netten en pluis) verrekend worden in de havens. Vaak zit er ook een verschil tussen het de verrekening van kosten voor het netmateriaal en voor het pluis.

1. In sommige havens kunnen de netten en/of het pluis in de containers gedeponeerd worden waar ook het huisvuil in gaat (Scheveningen, Stellendam, Harlingen). In die gevallen worden de kosten hiervoor verrekend in de afvalbijdrage voor het huisvuil (zoals hierboven weergegeven). Deze manier van verrekening geldt ook in de havens waar de havendienst het netmateriaal ophaalt (Ijmuiden en Vlissingen).
2. De CIV's spelen in sommige andere havens een rol in de inzameling van netmateriaal (Den Helder). Dit is een gratis dienst voor de vissers, de kosten voor de afvoer en verwerking komen voor rekening van de CIV's.
3. Verder zijn er in sommige havens containers van Healthy Seas voor de (gratis) inzameling van netmateriaal (Harlingen, Den Oever).
4. In de overige gevallen zijn er geen aparte voorzieningen en moeten de vissers zelf de afvoer van het netmateriaal en/of het pluis regelen met de afvalinzamelaar. In dat geval worden de kosten direct aan de vissers gefactureerd.

Dit verschil tussen wat wel en niet onder bedrijfsafval en daarmee directe of indirecte financiering valt, lijkt onduidelijkheid op te leveren bij gebruikers. In de praktijk lijken sommige vissers er vanuit te gaan dat dit soort afval gratis wordt opgehaald door de haven en leggen dit dan op de kade, met alle kosten voor de betreffende havens van dien.

Havens zijn niet verplicht om voor het bedrijfsafval aparte voorzieningen aan te bieden. Wanneer ze dit doen is dat een extra service. Het is volgens de definitie in de EU Richtlijn wel mogelijk om bedrijfsafval onder de indirecte financiering

te regelen. Dat betekent dat de kosten verrekend worden in de afvalbijdrage die de haven heft. De havenbeheerder kan zelf te beschrijven welk afval hier wel of niet onder valt. Het is aan de havenbeheerder om te bepalen welk afval (Annex) onder de directe financiering en welke onder de indirecte financieringsstroom valt.

Transparantie over de afvalheffing

In de EU Richtlijn HOV's (artikel 8, lid 3) staat dat het bedrag wat aan afvalheffing betaald dient te worden aan de havengebruikers bekend gemaakt moet worden. In de richtlijn staat, dat "Teneinde te verzekeren dat de bijdragen billijk, transparant en niet discriminerend zijn en de kosten van de ter beschikking gestelde en, voor zo ver van toepassing, gebruikte havenontvangstvoorzieningen en diensten weerspiegelen, dienen de grondslag waarop de bijdragen zijn berekend en het bedrag aan de havengebruikers bekend te worden gemaakt."

Over deze invulling van deze wettekst blijkt onduidelijkheid te bestaan bij de betrokkenen; het resultaat is dat het per haven verschilt hoe deze kosten gecommuniceerd worden. Bij sommige havens wordt dat apart vermeld op een factuur (bv. Den Helder), bij sommige anderen is het op de site terug te vinden. Het gevolg hiervan is dat veel vissers niet goed weten wat de afvalverwerking in de verschillende havens precies kost (Netjes Opruimen, 2015) en dat havens die het op de factuur vermelden het idee hebben dat het invloed heeft hun concurrentiepositie. Vissers komen dan met vragen over een bedrag dat ze in andere havens niet terug zien.

In ieder geval moet het (type) tariefsysteem in de (Vis-)HAP opgenomen worden. De richtlijn HOV's zegt hierover: "...wat de grondslag en hoogte van de afvalbijdrage voor Annex V huishoudelijk afval is. Daarbij dient ook aangegeven te worden welk afgifteredicht het schip hiervoor ontvangt (welke afvalcategorieën vallen er onder met welke vergoedingen en/of limieten)." Hetzelfde geldt voor het SFAV systeem voor Annex I en Annex V KGA. Deze (Vis)HAP's dienen openbaar beschikbaar te zijn en aan de havengebruikers dient door de havenbeheerders een uittreksel van de (Vis)HAP verstrekt te worden (besluit HOV, artikel 7, lid 1 en 2 van het Besluit).

5. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de hierboven genoemde bevindingen en aanbevelingen worden in dit hoofdstuk nog een aantal algemene aanbevelingen geformuleerd. Deze variëren van aanbevelingen op beleidsniveau tot aanbevelingen op praktisch uitvoeringsniveau.

Samenwerking tussen havens voor het harmonisering van afspraken

Uit de gesprekken met de vissers blijkt dat het voor gebruikers wenselijk is dat havens meer uniform beleid voeren voor het afvalbeheer. Om dit te bereiken is een verbeterde samenwerking en harmonisering van afspraken zijn nodig. Het is hiervoor aan te bevelen dat de havens gezamenlijk afstemmen welke zaken of onderwerpen expliciet in de vis-HAP's dienen te staan (aanvullend op de wettelijke eisen). Zet daarvoor een (Vis)HAP in als middel, niet als doel. De Vis-HAP kan gezien worden als een bezegeling van resultaten die je boekt in de Green deal. Zorg dat het Haven Afvalplan up-to-date is, als middel om de afspraken die men met elkaar maakt over het afvalbeheer vast te leggen.

Dit kan een belangrijke stap zijn bij de uniformisering en duidelijkheid naar vissers toe. Dit principe wordt al redelijk gestructureerd toegepast door de Noordelijke Haven alliantie, waarbij regelmatig afstemming plaatsvindt tussen de havens Harlingen, Den Helder, Lauwersoog, Den Oever en Groningen. Deze manier van samenwerking zou overgenomen kunnen worden door de havens ten zuiden van Den Helder. Meer samenwerking tussen de havens schept uiteindelijk meer duidelijkheid voor iedereen: gebruikers én verwerkers weten hierdoor waar ze aan toe zijn. En het kan ook helpen bij het verhogen van de standaarden rondom afvalbeheer als er afspraken gemaakt worden over het minimum niveau waar alle havens aan willen voldoen.

Verder kan het actueel houden van alle (Vis-)HAP's door alle havenbeheerders voor een rechtvaardige situatie zorgen, waarbij alle betrokkenen hun zaken op orde hebben en dezelfde administratieve lasten hebben rondom het actualiseren van hun (Vis-)HAP's. Een voorwaarde hiervoor is wel dat dit nadat er gezamenlijke afspraken over gemaakt zijn, dit ook daadwerkelijk gebeurt en dat hierop ook gehandhaafd wordt.

De SFAV zou een centrale rol kunnen spelen in het uniformiseren van de afvalverwerking. Als zij bijvoorbeeld ook voor Annex V (huishoudelijk afval) de verwerking zouden financieren kunnen zij het aanspreekpunt zijn over het beheer voor alle havens en de daar opererende afvalverwerkers. Het is daarbij wel van belang om duidelijk te maken wat de rolverdeling is tussen SFAV en havenautoriteiten.

Nu hebben de havenbeheerders een afwachtende houding omdat zij eerder bediend werden door het SFAV voor het opstellen van de Vis-HAP.

Tot slot is de samenwerking tussen de havens ook een kans om bewustwording (onder vissers) van het meer verantwoord met afval omgaan op zee en op de kade op de agenda te plaatsen en gezamenlijk op te pakken.

Communicatie over afvalbeheer en kosten daarvan

De havens zijn verplicht om transparant te communiceren over het beheer en de verrekening van kosten. Weten hoe het geregeld is, waar een visser het afval gemakkelijk kwijt kan en hoe het zit met de afvalkosten, zorgt ervoor dat vissers weten waar ze aan toe zijn en kan daarmee een bijdrage leveren aan het ervoor zorgen dat afval aan boord blijft. Hierin is nog een stap te maken voor veel havens.

Een eerste stap hierin is het opstellen of actualiseren van de Vis-HAP's en deze online te publiceren. Als alle havens hun (Vis-)Hap actueel en afgestemd met elkaar en hun stakeholders hebben opgesteld ontstaat er uniformiteit en duidelijkheid voor gebruikers en andere betrokkenen.

Vervolgens kunnen de havens dit op een meer publieksvriendelijke manier overbrengen in bijvoorbeeld een boekje voor vissers of een website met hoe het in elke haven geregeld is. In de Noordelijke havens is daar al een start voor gemaakt. Als vorm is het van belang dat de uitgave digitaal verspreid (publicatie op de website) moeten kunnen worden en om het actueel te houden zou je de informatie jaarlijks moeten herzien.

De afvalheffing en de manier waarop deze wordt verrekend is ook een belangrijk onderwerp om over te communiceren. Maak hierin als haven ook duidelijk wat onder bedrijfsafval valt en wat dus de verantwoordelijkheid is voor de visser en wat voor de haven.

Inzameling en recycling bedrijfsafval: pluis en nettenmateriaal

Voor het inzamelen en recyclen van netten en pluis zijn de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Lever als haven speciale voorzieningen voor de inzameling van pluis en netten. Wanneer het pluis en het netmateriaal vervolgens gerecycled wordt zal een deel van de kosten hiervoor kunnen wellicht gedekt worden als het materiaal ook gerecycled kan worden. Het recyclen van het ingeleverde materiaal levert ook een motivatie voor vissers om het aan wal te brengen en niet overboord te gooien tijdens de visreis.
- Werk met een beloningssysteem voor het inleveren van pluis en/of nettenmateriaal, zoals bijvoorbeeld een donatie aan de KNRM. Uit de proef van "Het is wel Pluis" bleek dat het uitkeren van een vergoeding (KNRM) leidt tot inleveren. Op dit moment kan er in 3 havens pluis apart ingeleverd worden. Bek en Verburg schenken hiervoor een bepaald bedrag aan het KNRM. Uit de ervaringen die op dit moment opgedaan worden in Harlingen en Stellendam zal blijken of het leveren van deze faciliteiten inderdaad bijdraagt aan het aan boord houden en inleveren van het pluis dat loskomt tijdens onderhoudswerkzaamheden.
- Breid het aantal havens waar pluis apart ingezameld wordt uit zodat het pluis ook daadwerkelijk gerecycled kan worden. Tot nu toe is de omvang te klein om rendabel gerecycled te kunnen worden.
- Werk ook aan bewustwording over het aan boord houden, opslaan en in de haven inzamelen van pluis
- Wissel informatie uit over de mogelijkheden om pluis en netmateriaal te recyclen. Veel afvalverwerkers bleken deze mogelijkheid niet te kennen.
- Creëer duidelijkheid over definitie van en regels voor bedrijfsafval. Onduidelijkheid hierover leidt in de praktijk tot ongewenste situaties (zoals afval dat op de kade gelegd wordt in de veronderstelling dat dit gratis wordt opgehaald). Het verdient aanbeveling om voor deze categorie afval gezamenlijke afspraken te maken tussen de havens: hoe wordt hiermee omgegaan. Dit om eenduidigheid en duidelijkheid naar de gebruikers toe te creëren.

Uitwisseling aanpak in het beheer

Uit de gesprekken met de verschillende havenbeheerders blijkt, dat in het geval dat vissers afval achterlaten op de kade men daar anders mee omgaat. De aanbevelingen in dit kader zijn daarom als volgt:

- Uitwisseling van ervaringen, tips & tricks tussen havenmeesters over het aanspreken van vissers op achtergebleven afval. Wat zijn hierin de ervaringen? Wat werkt wel, wat werkt niet?
- Uitwisseling van ervaringen kan ook bijdragen in het formuleren van best-practices en daarmee in gezamenlijkheid tot ideeën en afspraken voor verbetering te komen.

Samenwerking tussen lopende initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van het afvalbeheer

De ontwikkelingen op het gebied van het afvalbeheer zijn momenteel groot. Met name door de samenwerking binnen de Green Deal Visserij voor een Schone Zee vinden meerdere projecten plaats. Deze variëren van fysieke verbeteringen in havens tot communicatie en voorlichting. De aanbeveling op dit gebied is dat er voldoende coördinatie blijft op de samenwerking en afstemming tussen lopende projecten binnen de Green Deal en overige afval initiatieven.

Bijlage 1: Factsheet Groningen Seaports

Organisatie

De havens Delfzijl en Eemshaven zijn in beheer van het particuliere havenbedrijf Groningen Seaports.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Garnalenvisserij	Boomkor groot	Bordenvisserij	Flyshoot
468	149	256	34	29

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Olie wordt via een bilgeboot of vacuümwagen afgevoerd. Het afval wordt verwerkt door Main als het gaat om een SFAV lid, anders doen Suez en van Gansewinkel de inzameling en verwerking.
- Overige oliestromen van niet Sfav-leden kunnen ook worden ingezameld door: Jongen b.v. en Reijm.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- Door middel van de gele SFAV zakken wordt het afgevoerd door Main.
Het afval wordt verwerkt door Main als het gaat om een SFAV lid, anders kunnen ook Jongen b.v. en Reijm dit inzamelen en verwerken

Huisvuil (Annex V)

- Er staan containers bij de verschillende steigers en op verschillende kades, deze worden door twee verschillende partijen geleegd, Suez en Van Gansewinkel afhankelijk van de haven waarin het betrokken bedrijf hiervoor het inzamel recht voor deze containers heeft gekregen.

Netten

- Groningen Seaports heeft geen directe, gescheiden stroom voor netafval. Het wordt gezien als bedrijfsafval, voor de afvoer hiervan is de visser zelf verantwoordelijk.
- Wanneer een net op de kade gevonden wordt, verzorgt Groningen Seaports de afvoer en opslag, een visser kan deze tegen gemaakte kosten komen claimen (dit hoeft nl geen afval te zijn).
- Wanneer een net niet wordt geclaimed, wordt het verwerkt als afval.
- Groningen Seaports is momenteel in gesprek met partijen om tot een oplossing voor de inzameling van netten te komen.

Pluis

- Er zijn geen aparte maatregelen voor het inzamelen of verwerken.
- Groningen Seaports is momenteel in gesprek met partijen om tot een oplossing voor de inzameling te komen.

Fishing for Litter

- Kan worden gedeponereerd in de daartoe bestemde container op de kade.
- Suez haalt het op en verwerkt het.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- De SFAV-leden kunnen volgens de voorwaarden van de SFAV vloeibare oliehoudende afvalstoffen en KGA zonder directe betaling afgeven. Niet bij de SFAV aangesloten schepen betalen bij de eerste aanloop een bedrag gelijk aan de kosten van het abonnement van het SFAV plus een heffing van 10%. Hierna is de visser lid van SFAV en is hij geen compensatie meer verschuldigd voor de afvoer van afval in annex 1 of annex V KGA, wanneer de schipper binnenloopt in een bij de SFAV aangesloten haven.
- Voor huisvuil geldt dat dit wordt gefinancierd door een opslag ter hoogte van €7,50 naast het havengeld tenzij er een aantoonbaar systeem wordt gehanteerd waarbij een substantiële vergoeding wordt berekend voor de inzameling van afvalstoffen. Deze opslag wordt als aparte regel vermeld op de factuur voor het haven geld en benoemd als milieuheffing.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- VisHAP is aanwezig uit 2017
- HAP is aanwezig uit 2017

Knelpunten

Specifiek voor Groningen Seaports zijn knelpunten voor de havenbeheerder:

- Huisvuil wordt op de kades achtergelaten ipv in de containers.
- Netten worden achtergelaten op de kade zonder afzender.

Bijlage 2: Factsheet Haven Lauwersoog

De gegevens in deze factsheet komen enkel uit de VisHap (datum onbekend). De havenmeester Lauwersoog reageert niet op herhaald verzoek om actuele gegevens aan te leveren voor huidige inventarisatie.

Organisatie

In eigendom en beheer van Exploitatiemaatschappij Havencomplex Lauwersoog BV (privaat).

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Staandwant/lijnen/ etc	Garnalenvisserij	Boomkor eurokotter	Bordenvisserij
2703	13	2605	4	81

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Annex I wordt door olieboten van de firma MAIN of Klaas de Boer ingezameld. Dit gebeurt op afroepbasis.
- De inzamelcapaciteit is variabel en afhankelijk van de te verwachten hoeveelheid afval.
- Kleine hoeveelheden worden aangeboden bij de Havendienst, verzameld en door MAIN opgehaald.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- KGA dient te worden verpakt in gele zakken van het SFAV en voorzien van een scheepsnummer.
- De SFAV zakken worden gratis verstrekt aan abonneementhouders. De SFAV zakken worden aangeboden aan de havendienst en opgeslagen in dekselcontainers. De containers worden op afroep geleegd door de Van Vliet Groep uit Nieuwegein.
- De inzamelcapaciteit is variabel en afhankelijk van de te verwachten hoeveelheid afval.

Huisvuil (Annex V)

- Annex V kan worden gedeponeerd in 11 ondergrondse containers met een capaciteit van elk 2000 liter.
- Er zijn twee bovengrondse containers van resp. 1100 en 600 ltr. aanwezig.
- Ondergrondse containers zijn alleen toegankelijk met een sleutel. Sleutelhouders staan geregistreerd bij de Havendienst.
- Containers worden gemiddeld 1x per 14 dagen geleegd door de Noord Nederlandse Reinigingsdienst (NNRD)

Netten

- Er is geen aparte inzameling van netten. Grof afval dat wordt aangetroffen wordt ingezameld door de havendienst en opgeslagen in een aparte container op het KGA depot. Container wordt op afroep geleegd door de Van Vliet Groep of Van Gansewinkel Groep.

Pluis

- Er is geen aparte inzameling van pluis. Grof afval dat wordt aangetroffen wordt ingezameld door de havendienst en opgeslagen in een aparte container op het KGA depot. Container wordt op afroep geleegd door de Van Vliet Groep of Van Gansewinkel Groep.

Fishing for Litter

- Onbekend welke voorzieningen hiervoor aanwezig zijn.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- De SFAV-leden kunnen volgens de voorwaarden van de SFAV vloeibare oliehoudende afvalstoffen en KGA zonder directe betaling afgeven. Niet bij de SFAV aangesloten schepen betalen bij de eerste aanloop een bedrag gelijk aan de kosten van het abonnement van het SFAV plus een heffing van 10%.
- Voor de inzameling van huishoudelijk afval wordt een heffing van € 9,- per week in rekening gebracht.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- Lauwersoog heeft een Vis-HAP. Jaartal onbekend.

Bijlage 3: Factsheet Harlingen Haven

Organisatie

De haven van Harlingen is in beheer van de gemeente Harlingen. De Inspectie Leefomgeving en Transport verricht de taken met betrekking tot toezicht en handhaving

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Standaard/ lijnen/etc	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij	Flyshoot	Onbekend
2230	29	1512	20	510	133		6

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehouden scheepsafval (Annex 1)

- Bilgeboot haalt oliehoudend afval op.
- Verwerking gebeurt door Main.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- KGA kan in SFAV zakken op de steiger bij visveiling Urk (VU) afgegeven worden.
- Inzameling gebeurt bij de VU en van daaruit word het verwerkt door Main.

Huisvuil

- Op de betonnen steigers (voor de platvis visserij) staan containers, die zijn eigendom van de gemeente Harlingen.
- Op de houten steigers (voor de garnalen visserij) staan containers, dit is eigendom van VU.
- Al het huisvuil van de vissers schepen wordt verzameld door personeel van de visafslag en in een perscontainer gedaan.
- OMRIN leegt de perscontainer en verwerkt het afval.

Netten

- Inzamelen gebeurt op de visafslag, daar staat een container van Healthy Seas.
- Happy Seal heeft ook een container in Harlingen staan waarin netten ingezameld kunnen worden voor recycling.
- Healthy Seas voert deze af en verwerkt het afval.

Pluis

- Pluis wordt niet apart ingezameld, het kan in de afvalcontainer bij Visafslag.

Fishing for Litter

- De bigbags kunnen op de steiger bij visafslag gelegd worden.
- SUEZ verwerkt deze afvalstroom.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- Annex I en V KGA volgens het SFAV systeem wanneer visser lid is.
- Niet –SFAV-leden kunnen afgifte recht verkrijgen voor annex I en V KGA voor €50,00 + €15,00.
- Voor huisvuil geldt een heffing van €5,- per aanloop.

Hoeveelheid en type afval

- Voor huisvuil geldt voor 2010: 11.534 kg (gegevens visafslag Urk)

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- Vis-Hap aanwezig, uit 2004.
- HAP is aanwezig, uit 2012

Knelpunten

- Uitgifte SFAV zakken aan niet-leden
- Achtergebleven SFAV zakken: hoe ontdoener achterhalen?
- Huishoudelijk afval: Hoe omgaan met huishoudelijk afval dat achterblijft?
- Netten: vervoer van kade naar visafslag en container HS
- Pluis: gescheiden inzameling mogelijk?
- Bigbags: pas maandag door gemeentewerkers vervoerd.
- Vervoer: Afstand containers voor kadeliggers (weekend)
- Kades: bezemschoon achterlaten?

Bijlage 4: Factsheet Haven Den Oever

Organisatie

De haven van Den Oever is in eigendom en beheer van gemeente Hollands Kroon.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Staant want/lijnen/etc.	Garnalenvisserij	Boomkor eurokotter	Bordenvisserij
1573	22	1255	5	291

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex I)

Het olie wordt via een bunkerponton of vacuümtankwagen opgehaald. De inzameling wordt door MAIN uitgevoerd, de bunkerponton is eigendom van de CIV.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

KGA kan in SFAV zakken ingeleverd worden bij de CIV. Het KGA wordt opgeslagen in een container op het depot. De verwerking wordt verzorgd door MAIN.

Huisvuil

Voor het huisvuil zijn 6 afgesloten containers aanwezig van 2,5 m3 per stuk op 4 plekken. Het huisvuil wordt opgehaald en verwerkt door GP-Groot.

Netten

Netten kunnen apart ingeleverd worden bij de coöperatie (CIV). Deze worden opgehaald en verwerkt door Healthy Seas. Soms blijven ze op de kade liggen en dan neemt de CIV ze mee.

Pluis

Voor pluis is geen aparte inzameling.

Fishing for Litter

- De bigbags van KIMO gaan in een container (20m3). Deze wordt geleegd op afroep.
- Havendienst halen de bigbags op vanaf de kade en SUEZ verwerkt het.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

De SFAV-leden kunnen volgens de voorwaarden van de SFAV vloeibare oliehoudende afvalstoffen en KGA zonder directe betaling afgeven. Niet bij de SFAV aangesloten schepen betalen bij de eerste aanloop een bedrag gelijk aan de kosten van het abonnement van het SFAV plus een heffing van 10%. Hierna is de visser lid van SFAV en is hij geen compensatie meer verschuldigd voor de afvoer van afval in annex 1 of annex V KGA, wanneer de schipper binnenloopt in een bij de SFAV aangesloten haven.

Voor huisvuil geldt dat dit wordt gefinancierd door een opslag ter hoogte van €0,00 op het havengeld. Het wordt dus In havengeld verrekend.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

Vis HAP is aanwezig. De datum van het plan is onbekend.

Knelpunten

Specifiek voor Den Oever is het volgende knelpunt benoemt:

- Veel afval van bewoners van het dorp komt in en bij de containers te liggen.

Bijlage 5: Factsheet Port of Den Helder

Organisatie

Het haven is in beheer van de geprivatiseerde Port of Den Helder.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Ensis/schepen/etc.	Staant want/lijnen/etc.	Garnalervisserij	Boomkoreurokotter	Boomkorr Groot	Bordenvisserij	Flyshoot	Onbekend
1615	192	26	433	50	662	210	41	1

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex I)

- Een bunkerboot haalt het oliehoudend scheepsafval op.
- MAIN is de hiervoor aangewezen afvalverwerker.

Klein gevaarlijk afval

- De SFAV zakken mogen in de containers (tubs) van MAIN op kade.
- MAIN plaatst zelf deze containers op de kade en haalt deze op als ze vol zijn. Alles wordt op een afgesloten terrein in de haven (verzamelstation) in bakken gesorteerd. MAIN draagt zorg voor een correcte afvoer en verwerking conform de regelgeving. Huisvuil gaat in de perscontainer van MAIN.

Huisvuil

- Huisvuil kan gedeponeed worden in containers (tubs) van MAIN die elke 10 meter op de kade staan.
- MAIN plaatst zelf deze containers op de kade en haalt deze op als ze vol zijn. Alles wordt op een afgesloten terrein in de haven (verzamelstation) in bakken gesorteerd. MAIN draagt zorg voor een correcte afvoer en verwerking conform de regelgeving. Huisvuil gaat in de perscontainer van MAIN.

Netten

- Schone visnetten (vrij van metaal en pluis) kunnen ingeleverd worden bij de CIV Den Helder (Coöperatieve In- en Verkoop Vereniging Den Helder).
- In de praktijk wordt het vaak niet ingeleverd, de Texelaars nemen het mee naar CIV Texel; door de Helderse visserij wordt in beperkte mate gebruik gemaakt van de mogelijkheid om deze bij de CIV in te leveren..
- Bij de coöperatie worden de netten opgehaald door het bedrijf Ymuiden Stores die ze transporteert naar Portugal. Daar wordt het gerecycled voor gebruik in kleding, kunststof paaltjes etc.
- Overige netten (dus niet van nylon of verontreinigde netten met pluis en metaal) kunnen, voor eigen rekening, naar Main worden gebracht.

Pluis

- Kan worden ingeleverd bij Main.
- In de praktijk wordt het niet ingeleverd. Het blijft op de kade liggen of de Texelaars nemen het mee naar de CIV Texel.

Fishing for Litter

- Big Bags worden in een container van Bek en Verburg, geplaatst tegen het gebouw van de visafslag, verzameld (op donderdag & vrijdag). Ook vindt een dagelijkse controle plaats door Bek en Verburg of er iets op de kade staat om af te voeren.

Overig

- Alle overige afvalstoffen (bijv. pallets, accu's) dienen door de schipper bij een erkende inzamelaar te worden afgegeven tegen directe betaling aan de inzamelaar.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

Annex I en KGA is volgens de SFAV regeling en wordt dus via het abonnementsgeld verrekend. Voor Annex V huishoudelijk afval wordt een heffing van **€ 7,50** per aanlanding door de NV Port of Den Helder opgelegd. Deze wordt als aparte regel op de factuur geplaatst. Als men geen lid is van het SFAV, dan valt men onder het Havenafvalplan en dan betaalt men een aanzienlijk hoger bedrag.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

Den Helder heeft een vastgestelde Vis-HAP uit 2016.

Knelpunten

Specifiek door de haven van Den Helder wordt genoemd:

- Doordat andere havens de afvalbijdrage niet apart vermelden op de factuur komen vissers klagen bij Den Helder over dat ze voor hun afval moeten betalen.
- Bedrijfsafval (netten, pluis) blijft liggen op de kade en is niet te herleiden naar een eigenaar en dus niet door te belasten. Kosten voor het ophalen en verwerken van bedrijfsafval komen nu vooral op de rekening van de havendienst.

Bijlage 6: Factsheet Haven IJmuiden

Organisatie

Het havenbedrijf IJmuiden is sinds 1989 privaat eigendom met niet verhandelbare aandelen en zonder winst uitkering. De gemeente Katwijk, Velzen, provincie en bedrijven in de haven zijn ook aandeelhouders.

De communicatie over het afvalbeheer verloopt via het havenkantoor. Daar melden schepen zich die binnenkomen met afval aan boord en daar komen de vragen dus binnen.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Staantwant /lijnen/etc.	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij	Flyshoot	Grote trawlers
2118	964	145	203	571	43	153	39

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Bilgeboot verzamelt het afval
- Verwerking vindt plaats door MAIN

Klein gevaarlijk afval (Annex V KGA)

Dit wordt verzameld in SFAV zakken en in de containers geplaatst.

Huisvuil (Annex V)

Op de kade staan geen containers maar tubs. Deze staan aan het einde van de afslag. De tubs en achtergelaten afval op de kade wordt opgehaald door de milieudienst en naar het terrein van Bek en Verburg gebracht. Daar wordt het op afroep door Bek en Verburg opgehaald en verwerkt.

Netten

Netten kunnen worden ingeleverd door te bellen naar de Havendienst of milieudienst maar 7 van de 10 keer wordt het gewoon op de wal gegooid en opgehaald door de milieudienst. Eens in de zoveel tijd belt iemand voor netten, bijvoorbeeld een kunstenaar. Het volume is te klein voor commerciële partijen. Er is geen contact met Healthy Seas.

Pluis

Geen aparte inzameling.

Fishing for Litter

Fishing for Litter wordt apart aan de wal gebracht.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

Voor vissers worden geen extra kosten gerekend voor huisvuil. Als de visser geen lid van SFAV is, dan wordt het KGA afgevoerd via Bek en Verburg en dan moeten ze het betalen.

Als havengeld betalen de schepen minimaal 78 cent per gross tonnage (GT) aan de havendienst of tot maximaal 3 % van hun visopbrengst aan de visafslag, voor één reis.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

IJmuiden heeft een aparte Vis-HAP. Deze wordt om de zoveel jaar geüpdatet. De SFAV benaderd de haven op het moment dat er geüpdatet moet worden. De huidige Vis-HAP is echter wel verouderd, zo blijkt uit de namen die erin vermeld staan.

Knelpunten

- Ruimtegebrek op de kade (smalle kade).
- Met het schoonspoelen van de afslag gaat afval het water in.
- Mentaliteit van vissers in deze haven: dit is van niemand de thuishaven.
- Betrokkenheid gemeente bij handhaving. Havenmeester heeft geen handhavingsbevoegdheid. Daarvoor moet je de gemeente erbij halen. Deze komen niet vanuit hunzelf.
- Een container op het terrein wordt vaak gebruikt door afvaltoerisme.

Wens:

Om de 50 meter een ondergrondse container met een pincode.

Bijlage 7: Factsheet Haven van Scheveningen

Organisatie

De haven is onderdeel van de gemeente Den Haag. De vorige onderhavenmeester heeft het afvalstelsel ingericht zoals het nu functioneert, samen met de milieudienst van de gemeente Den Haag. De havendienst opereert hier zelfstandig. Er is voldoende uitvoeringsbudget beschikbaar. De provincie (ODH) geeft de milieuvergunning af voor de Haven Ontvangst Installatie

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Staandwant/ lijnen/etc	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij	Flyshoot	Grote trawlers	Onbekend	Totaal
809	120	115	127	101	27	12	2	1313

In het interview meldt de havenbeheerder dat er momenteel wekelijks tussen 5 en 10 kotters in de haven komen. Veel grotere kotters zijn overgegaan op staand wantvisserij. Hiervoor gebruiken ze kleinere vaartuigen die een vaste ligplaats hebben in een apart deel van de haven. Naast de kotters wordt er ook vuil afgegeven door alle zeegaande schepen.

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Algemeen

Een bijzonder aspect voor de haven van Scheveningen is dat hier namens Bek & Verburg één persoon verantwoordelijk is voor de afvalinzameling vanaf de kade. Hij brengt het naar het milieuterrein (HOI) en daar scheidt hij de verschillende afvalstromen.

Deze persoon ontvangt bericht wanneer een schip zich heeft gemeld (24 uur voor binnenkomst) en wat voor type afval ze gaan afgeven.

Bij binnenkomst kunnen de vissers al hun afval in de containers op de kade kwijt. De medewerker van Bek & Verburg haalt de containers op. Hij noteert hoeveel per afvalstroom ingeleverd is, geeft een afgiftebewijs aan de kotter en aan het eind van de week noteert hij alles per schip op een S-formulier.

Op de S-formulieren wordt bijgehouden hoeveel afval van welke stroom wordt ingezameld. Van dit formulier ontvangt de kotter/schipper één exemplaar, de havenmeester één exemplaar en de inzamelaar één exemplaar.

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

MAIN is hiervoor de inzamelaar. Inzameling gebeurt met tankwagens via de weg.

Klein gevaarlijk afval (Annex V KGA)

Klein gevaarlijk afval wordt vanaf de kade opgehaald en naar het milieuterrein gebracht, of door de schipper afgegeven en gesorteerd. Hier wordt het KGA opgeslagen in een afgesloten container. Zodra deze container vol is wordt deze door Bek & Verburg omgeruild voor een leeg exemplaar. Er worden geen SFAV zakken gebruikt.

Huisvuil (Annex V)

Op de Visafslagkade staan containers waar het huisvuil van de kotters wordt verzameld. Deze worden opgehaald door de medewerker van Bek & Verburg en naar het milieuterrein gebracht en in een grote container verzameld. Zodra de container vol is, ruilt Bek & Verburg deze om voor een lege container en verwerkt de inhoud door alles nog verder te scheiden op hun eigen terrein.

Netten

Netafval kan ook in de containers van Bek & Verburg aan de kade.

Pluis

Hiervoor is geen aparte inzameling. Het pluis kan in de containers geplaatst worden door de vissers. Het wordt gezamenlijk met het netafval verzameld op het milieuterrein

Fishing for Litter

De zakken worden door de B&V medewerker opgehaald en naar het milieuterrein gebracht. Waar deze apart opgehaald worden Bek & Verburg.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

De kleine visserij schepen (staand want, lijnenvisserij) hebben een huurovereenkomst, daar zit het bedrag voor afvalverwerking ook bij in. Dat wordt eens per maand in rekening gebracht.

De grotere kotters betalen bij binnenkomst minimaal 1 maal per week deze milieubijdrage.

Het tarief voor de indirecte bijdrage inzameling scheepsafval is 30 Euro. Hiervan zijn 25 euro administratiekosten. Het tarief is inclusief de afvoer en verwerking van KGA. Of men lid is van de SFAV of niet heeft geen invloed op de kosten.

Hoeveelheid en type afval

Doordat in Scheveningen via de S-formulieren de hoeveelheden worden bijgehouden is het overzicht van m3 afval per afvalstroom per jaar vrij nauwkeurig aan te geven. Gebaseerd op de gegevens van 2015 is dat van de viskotters:

Annex I:	26 m3
Annex V:	204 m3
Annex V KGA:	2963 m3

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

De meest recente versie van de HAP Scheveningen is uit het jaar 2014 en is op 8 september 2016 goedgekeurd tot 7 september 2019. In het HAP wordt gerefereerd naar de Vis-HAP:

*“De leden van de Stichting Financiering Afvalstoffen Visserij (SFAV) vallen niet onder dit HAP. De financiering is geregeld in het zogenaamde VIS-HAP. Wanneer een vissersvaartuig buiten de SFAV-regeling afgeeft, is er wel een meldplicht en bijdrageplicht voor de afgifte van afval in het kader van de het gestelde in de respectievelijke Havenverordeningen binnen het toepassingsgebied van het **HAP**. De vissers, welke geen lid zijn van het SFAV vallen volledig onder de regels uit dit HAP voor een (zee)schip.”*

Echter, er bestaat geen VisHAP voor de haven van Scheveningen. En, zo meldt de havenmeester, bij de afrekening wordt er ook geen rekening gehouden met of iemand SFAV lid of niet-SFAV lid is.

Bij de opstelling van de HAP worden alle betrokkenen geraadpleegd, hiervoor is een Klankbordgroep HAP in het leven geroepen. Minimaal 1 keer per jaar vindt een landelijk HAP overleg plaats met vertegenwoordigers van de diverse (zee)havens onder leiding van het ministerie van I&M.

Knelpunten

De capaciteit van het milieuterrein is te klein. Er zijn ontwikkelingen rondom de huidige locatie. Op korte termijn wordt naar een vervangende, centrale locatie gezocht, waarbij meteen de omvang en capaciteit van in te nemen afvalstromen wordt verbeterd.

Observaties

Soms zijn er vissers die het niet zo nauw nemen met afval opruimen. Dit zijn vaak vissers waarvan Scheveningen niet de thuishaven is. De strategie van de (onder)havenmeester in Scheveningen is de persoonlijke benadering. Hij spreekt ze aan en vertelt wat de normen zijn die zij in deze haven hanteren. Indien men toch herhaaldelijk vuil op de kant achterlaat kunnen er extra milieukosten in rekening worden gebracht

Bijlage 8: Factsheet Haven van Stellendam

Organisatie

De buitenhaven van Stellendam is in beheer van de United Fish Auctions. United Fish Auctions is geprivatiseerd in het jaar 2000. Hieronder vallen de visafslagen van Stellendam, Scheveningen en Colijnsplaat. De binnenhaven van Stellendam is in beheer van RWS.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Ensis/sche pen/etc	Staatwant / lijnen/etc	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij	Flyshoot
1400	12	311	417	168	458	20	14

Volgens de havenbeheerder komen er per week ca. 15 schepen lossen in Stellendam (grote en kleine).

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Wordt door Main opgehaald en verwerkt.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- KGA wordt door Main opgehaald en verwerkt.
- Op vrijdag rijdt een man van Main over de kade om de gele SFAV zakken en het andere gevaarlijke afval op te halen. Opslag hiervan gebeurt op afgesloten milieuterrein van Main.

Huisvuil (Annex V)

- Op de kade staan 5 containers.
- De vuilcontainers staan op vrijdag buiten en doordeweeks binnen in de visafslag.
- De vuilcontainers worden twee keer per week (op maandag en donderdag) geleegd door Afval Service Zeeland.

Netten

- Voor netten is geen aparte container aanwezig en kunnen worden gedeponeerd in de vuilcontainers.
- Eerder konden vissers netten inleveren bij de coöperatie. Dit is gestopt (onbekend waarom).

Pluis

- Pluis kan sinds november 2016 ingeleverd worden in de container van Bek&Verburg. Voor het aan boord houden van pluis heeft Bek & Verburg rode plastic zakken uitgedeeld aan de vissers.

Fishing for Litter

- Hiervoor is een aparte container van Bek & Verburg aanwezig. Container heeft een doek erover zodat duidelijk is dat er niets anders in mag.
- De container wordt op afroep door Bek & Verburg geleegd.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- Afvalstofheffing is €30.00 per aanlanding. Deze wordt betaald aan de visafslag.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- HAP aanwezig, uit 2015. Hierin wordt verwezen naar een Vis-HAP.
- Vis-HAP is niet aanwezig.

Knelpunten

Ook in Stellendam heeft men soms last van afvaltoerisme

Bijlage 9: Factsheet Haven van Vlissingen

Organisatie

De haven is in eigendom en beheer van gemeente Vlissingen.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Staantwant / lijnen/etc	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij	Flyshoot	Grote trawlers
930	156	107	307	295	21	32	12

NB: Volgens de havenbeheerder landen er per week ongeveer 30 schepen aan.

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Oliehoudend afval wordt apart verzameld in een container bij de Vismijn (Zeeuwse Visveiling BV).
- Inzameling gebeurt door Martens.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- KGA wordt in SFAV zakken geplaatst en in containers in de Vismijn opgeslagen.
- Martens verwerkt het KGA.

Huisvuil (Annex V)

- Huisvuil kan in direct in de containers van Wielemaker (binnen).
- Wielemaker haalt elke 2 weken het afval op.
- Wat op de kade blijft doet DVS (Dutch Vermin Solutions) in de container. DVS maakt de kade schoon.

Netten

- Netmateriaal wordt door metaalhandel "Van Der Ven Recycle Vlissingen" gesorteerd. Deze neemt oud ijzer mee vanuit die netten voor recycling.
- Het netmateriaal legt van der Ven op één grote hoop op de kade (buiten). DVS haalt netten op van de kade en op afroep worden de netten door Wielemaker meegenomen in containers.

Pluis

- Hier is geen aparte verwerking voor. Pluis blijft aan de netten hangen en samen met de netten verwerkt door Wielemaker wanneer hij de netten komt halen.

Fishing for Litter

- De meeste schepen doen al 2 jaar niet meer mee met de inzameling.
- Wanneer nodig haalt Wielemaker de bigbags op.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- Kosten voor Annex I en V KGA worden verrekend volgens het SFAV systeem.
- Voor huisvuil rekent de Vismijn € 92,50 voor een kleine kotter of € 254,10 voor een grote kotter per maand. Dit wordt van de besomming ingehouden.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- HAP van Zeeland Seaports is aanwezig, uit 2015. Deze is van toepassing op de haven van Vlissingen. Hierin wordt voor schepen aangesloten bij de SFAV verwezen naar een Vis-HAP.
- VisHAP wordt op dit moment (anno 2016) opgesteld.

Bijlage 10: Factsheet Haven van Breskens

Organisatie

Breskens is in eigendom en beheer van Rijkswaterstaat. Het moet echter binnenkort overgedragen worden aan de gemeente. De havenmeester die gesproken is voor dit onderzoek is per november 2016 met pensioen. Er was nog geen opvolger bekend.

Aantal en type schepen

Aantal aanlandingen per visserijtype in 2015 (Wageningen Economic Research, 2016):

Totaal	Staatwant / lijnen/etc	Garnalen visserij	Boomkor eurokotter	Boomkor groot	Borden visserij
607	31	436	48	43	49

NB: volgens de havenbeheerder is er inmiddels (2016) nog maar 1 grote boomkorkotter die regelmatig aanlandt, verder alleen kleinschalige vissersschepen.

Afvalbeheer: manier waarop gebruikers het kunnen afgeven

Oliehoudend scheepsafval (Annex 1)

- Kan op de kade geplaatst worden.
- Wordt door Martens verwerkt.

Klein gevaarlijk afval (Annex V)

- KGA word in een SFAV zak op de kade gelegd.
- Wordt verwerkt door Martens.

Huisvuil (Annex V)

- Er staat een container op de kade
- Container wordt door Suez geleegd in opdracht van de aannemer Heijmans.

Netten

- Er is geen aparte voorziening voor netafval.
- De kleine bootjes leggen dit afval bij het huisvuil, en de grote kotter gooit zijn kapotte netten in de bigbags voor het Fishing for Litter afval.

Pluis

- Er is geen aparte voorziening voor de inzameling van pluis.
- Pluis gaat samen met de netten bij het huishoudelijk afval of in de bigbags van Fishing for Litter.

Fishing for Litter

- Wordt in de daartoe bestemde bigbags opgeslagen.
- Het afval wordt door de aannemer van de haven, Heijmans, verwerkt. Deze laat het ophalen en verwerken door SUEZ.
- Per jaar zamelt 1 kotter 11 ton fishing for litter afval binnen.

Kosten voor gebruikers en manier van verrekening

- SFAV leden kunnen Annex 1 en Annex V KGA zond directe betaling afgeven (volgens het SFAV systeem).
- Niet SFAV leden betalen bij de eerste aanloop het abonnement van het SFAV plus een heffing van 10%. Vanaf dat moment zijn ze SFAV lid en kunnen ze kosteloos hun afval inleveren.
- De kosten voor de inzameling van huisvuil in de haven van Breskens is van Rijksweg vastgesteld op € 0,-.

Vastlegging in beleid (HAP of Vis-HAP)

- VisHAP is aanwezig uit 2015
- Een HAP is aanwezig uit 2015

Knelpunten

- De organisatie van de haven is onduidelijk. Momenteel is er geen havenmeester aangesteld. De haven zou overgedragen worden aan de gemeente, dit is echter nog niet gebeurt.
- De capaciteit van de containers in de haven is toereikend, echter wanneer ook het dorp hier afval in laat afvoeren (wat niet de bedoeling is) is de capaciteit niet meer genoeg.